№ 74 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·
na 4-aj staranie sa radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 74 (166) Hod II. Wilnia. 14 wieraśnia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Kala Baranawič—silniejšy ahoń.

13 wieraśnia.

Zachodni teatr.

Naahuł—słabaja čynnaść.

Paručyk Foss u bitwie na pawietry zbiŭ 47-go woraha.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na poŭdni ad darohi Ryha—Wenden našy knnyje warty abyšlisia pierad pierewažywajučym naciskam rasiejcoŭ za Morycberg i Neŭ Kajpen.

Na hraničy ad Baranawič, na ŭschodzi ad Tarnopola i na Zbruču—žywiejšy ahoń i styčki.

Makiedonski front: Na paŭdzlennym zachodzi ad woziera Orchidy ŭwarwalisia na hory tolki słabyje siły worahoŭ.

LONDON. Wojso na rasiejskim paŭnočnym fronci wyskazałosia za Korniłowa partyja katoraho biezupynna pawialičywajecca. S paŭdnia i s paŭdziennaho uschodu jon padychodzić pad Pieciarburh i znachodzicca ŭžo niekolki wiarstoch ad Carskaho Sieła.

Kierenskij abjawiŭ asadnaje pałažeńnie i ŭ Maskwie.

Ultimatum Koniłowa składajecca z hetkich punktaŭ: addača wajennaj dyktatury Korniłowu; rospusk usich rad rab. i sałd. u tym liku i pieciarburhskaj; pawarot kary śmierci u armii.

PARYŽ. Pieciarburski harnizon wystupiŭ na paŭdzień ne pawiedamiŭšy ab hetym tymčasowaho uradu.

PIECIARBURH. (Hawas). Kamiendant Pieciarburha, hienerał Wasiłkowskij, razam sa swaim štabam ciškom pakinuŭ miesto.

ŠTOKHOLM. S Pieciarburha danosiać:

Niezdawolstwo uzrastaje niezwyčajna šybka. Na wulicach čutny hutarki, što patreben siny čeławiek kab wiarnuć ład, i što Kierenskij pawinien wyjšci u adstaŭku. Hetkije čutki raspuskaje anglickaje pasolstwo praz «Utro Rossii».

Francuski pasoł adbyŭ naradu s posłami Anhlii, Italii i Ameryki ab dyrektoryi.

Ciapier prypaminajuć demorstracyjny wychad anhlickaho posła ŭ časi pramowy Kierenskaho na maskoŭskim kongressi. S taho času Bukanen—duša kontrrewolucyjnaho ruchu, katory maje na meci zamianić prawicielstwo Kierenskaho wajennaj dyktaturaj. Anhlicki pasoł zdaleŭ piereciahnuć swoj bok i orhanizawać hienerałoŭ-monarchistoŭ, kadetoŭ i deputatoŭ centra; adnak, jon wyskazaŭsia proci pawarotu na tron Mikałaja i predłahaje uzwiaści na carstwo Paŭła Aleksandrowića, a za jaho dačesnaho namieśnika naznačyć dyktatara Korniłowa.

Pasła adozwy Kierenskaho ŭab adstaŭcy Korniłowa pasły sajuźnikoŭ usie razam padali Tereščenku pratest proci zahadoŭ Kierenskaho, katory robić niemahčymym enerhičnaje wystupleńnie Rasiei na palach bitw.

BAZEL. Sporka miž Kierenskim i i Korniłowym uzniałasia na maskoŭskim kongressi. Tam wyjawilisia nia tolki chałodnyje adnosiny Korniłowa da Kierenskaho, ale i prychilnaść da Korniłowa ŭsich partyj na prawo ad socyalistoŭ i prychilnaść da Kierenskaho — ŭsich lewych partyj. Tam miažych dwoch abozaŭ stajać kadety, ŭ katorych uzniaŭsia razkoł. Prawyje kadety zhodzilisia na predłoženyje Korniłowym surowyje kroki.

PARYŽ. Utwaryłosia nowaje ministerstwo. Minister-prezydent i wajenny ministr — Peniewe, miaister zahraničnych dzieł—Ribo.

BUDAPEŠT. Minister - prezydent Wekerle zajawiŭ u wenhierskim sejmi, što jon prawidzie liberalnuju reformu wybarnaho prawa. Dalej jon skazaŭ: „My budziem wajewać da kanca, kab u budučynieа nia tolki baronić swaje inšeresy, ale i karystać s trywałaho miru pry ŭzajemnaj uhodzi“.

SOFIJA. 11. IX. Boŭharskaja karalewa Eleonora pamierła a 4 h. 20 m. pa abiedzi.

BERLIN. Ahienctwo Hawas danosić z Nju-Jorku:

Proci impieratara pačałosia śledztwo ab krażu, pudpał, dušehubstwo i smowu proci woli Štatu Missisipi.

«Journal du Peuple» z hetaj pryčyny piše:

«Čy Wilhelm II pieračywie hetyy ŭdar?»

Kryzis rewolucii.

Wystupleńne Korniłowa z žadańniem, kab tymčasowy urad addaŭ u jaho ruki ŭsiu cywilnuju i wajennuju ŭłaść, heta tolki zapawiedź tej wialikaj trahiedii, katoraja pryhatadłałasia ad samaho pačatku rewolucii.

Toje, što rasiejskamu narodu ŭdałosia skinuć carskuju ŭłaść blizka biez praliccia krywi, zdawałosia wielmi dziŭnym, niepadobnym da wiery. Bo i zapraŭdy trudna było wieryć, što roznaplamionnaje nasialeńnie Rasiei, raskinutaje na biezmiažowym abšary, mahło wystupić hetak zhodliwa, kab pry hasudarstwiennym pierewarocie nia wyjawiŭsia klasowy, stanowy i nacyonalny razdzieł. I woś, usie tyje hramadzkije siły Rasiei, katoryje išli popleč pry razbiwańni staroha ładu, zrazu razdzialilisia, jak nastaŭ čas budawać nowy ład.

My ŭžo byli świedkami wystupleńnioŭ krajnich socyalistoŭ, katoryje wystawili žadańnie mira i rewolucii «da kanca»—značyć, da pierastrojki nia tolki palityčnaho ładu, ale i hramadzkaho na asnowie socyalizmu. Tymčasowy urad wystupiŭ proci ich wielmi wostra, razbiwajučy hetyje wystupleńnia aružnaj siłaj.

To była pieršaja krywawaja žertwa na ałtary rewolucii. Ale jana akazałasia daremnaj: nia hledziačy na toje, što kožyn dzień dalejšaj wajny ŭnosić usio hłybiejšy razwał u hramadzianstwi nowaj Rasiei, tymčasowy urad nie zmianiŭ swajho stanowišča «wajna da kanca» i, nia hledziačy na oficyalnaje adračeńnie ad zawajewacielnych met, pačaŭ nastupleńnie u hłyb Haličyny. Heta wyzwało adpor sa starany krajnich lewych, wyzwało pratesty u armii i admowu celych čaściej wojsk iści ŭpiarod i skončyłosia tym, čym pawinno było skončycca: poŭnym razhromam rasejskich sił i utratąj Haličyny.

Tady pačałasia nowaja krywawaja rasprawa: pawodłuh hazetnych wiestak, wajennyje sudy zahadali rasstrelać 20.000 rasiejskich sałdatoŭ za niesłuchmianaść i wystupleńnia proci tymčasowaho uradu. Kara śmierci, katoruju rewolucyjny urad skasawaŭ u pieršy moment rewolucii, wiarnułasia ŭ poŭnaj miery. Wiarnulisia i ŭsie staryje sposaby «uśmireńnia», hetkije nienawisnyje narodu ad časoŭ samadzieržawija.

Zdajecca, nielha było wydumać lepšaho sposabu ahitacii proci tymčasowaho uradu, čym taja palityka, jakuju jon pawioŭ. I woś — piedad nami rezultaty jaje.

Rasiejskaja armija, dahetul adnadušna stajaŭšaja za rewoluciju i tymčasowy urad, razdzialiłasia. Śledam za admowaj Kierenskaho addać usiu ŭłaść hienerału Korniłowu, hety apośni pawioŭ prychilnyje jamu dywizii na Pieciarburh. I mo' ŭ toj samy moment, jak my pišem hetyje słowy, u Rasie pačałasia ŭžo ŭnutrenaja wajna—wajna miž wojskam, wiernym tymčasowamu uradu, i armijej Korniłowa.

U imia čaho wystupiŭ Korniłow? Za jakuju ideju? Jakoha ładu choče jon u Rasiei? My jašče nia wiedajem. Čy heta — pačatak kontrrewolucii na karyść skinutaho caryzmu, čy žadańnie adnaho dyktatora, Kierenskaho, zamianić druhim, Korniłowym? Na heta nima adkazu. Ale jasna adno: u rewolucyjnaj armii pačaŭsia raskoł, katory Korniłow roŭna lohka može wykarystać dziela swaich asabistych met, jak i dziela pawarotu carskaj ułaści.

Nie darma pieciarburskaja rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ utwaryła specyalny kamitet abarony zdabyčaŭ rewolucii, nie darma krajnije socyalisty — «bolšewiki» — pračytali na zasiedańni rady deklaraciju, abwieščajučy swaju salidarnaść z usiej rewolucyjnaj demokracyjej i sulačy addać swajo žyćcio dziela ratunku Rasiei: u moment poŭhadowaho jubileju rasiejskaja rewolucija pieražywaje samy wostry kryzis.

I. M.

Chto winawat?

Karespandencija z Biełastoku, nadrukowaraja u apošnim numery «Homana», zwiartaje uwahu na wielmi ciažkoje pałažeńnie biełaruskaj prawasłaŭnaj biednaty ŭ miežach okupacii. Pakidajučy naš Kraj, staroje rasiejskaje prawicielstwo nia tolki nie pakinuło ni hraša na pomač tej biełaruskaj biednacie, katoraja, choć by i chacieła, nie mahła wyjechać z rodnych kutoŭ,—ale i zrabiło ŭsio, kab prawasłaŭnyje biełarusy astalisia biez nijakaj apieki, biez intelihentnych sił, katoryje mahli-by ŭ patrebie zastupicca za ich, hłaŭnaje-ž—biez duchawienstwa. Pad toj čas, jak katalickije ksiandzy biezmała ŭsie astalisia u swaich parachwijach, rasiejskije ŭłaści nie pakinuli na wiosce nijwodnaho prawasłaŭnaho świaščenika, i tolki ŭ Wilni i Hrodni astałosia ich, zdajecca, troje ci čaćwiora — heta na kolkisot tysiač prawasłaŭnych biełarusoŭ!

Pry takich warunkach jadynaj ustanowaj, katoraj zusim naturalna było by pryniać na siabie apieku nad pakinutymi hetak haniebna prawasłaŭnymi biełarusami, byŭ Biełaruski Kamitet, mieŭšyj na meci akazwać pomač usim biełarusam biaz roźnicy wiery. Kamitet hety, założeny ŭ pačatku leta 1915 hodu ŭ Wilni, za pieršyje miesiacy swajho žyćcia — da prychodu niemcoŭ —wyjawiŭ značnuju ruchawaść, pamahajučy biełaruskim uciekačom s frontu ustroicca ŭ bolš spakojnych biełaruskich huberniach i ładziučy swaje addziely na prawincii (bolš dziesiaci). Na žal, enerhičnaja orhanizacyjnaja praca

Kamitetu akałasia daremnaj: rasiejskije ustanowy, razdawaŭšyje sotni tysiač rubloŭ usim inšym nacyonalnym kamitetam, abjawili Biełaruskamu kamitetu poŭny bojkot, a za prywatnyje składki, zbiranyje miž biełaruskim hramadzianstwam, s pryčyny trudnych znosin wajennaho času nielha było zrabić niešta bolš surjoznaje. I ŭ moment adchodu rasiejcoŭ Biełaruski Kamitet astaŭsia biez kapiejki ŭ kassie, a niemahčymaść znasicca s prawincijej, niedachwatka intelihientnych sił pa miastečkach i wioskach akančacielna zwiazała ruki wilenskaj orhanizacii.

Tolki hetym tłumačycca fakt, što hrodzienskije prawasłaŭnyje biełarusy i dahetul nie orhanizowany, a kataliki «uziaty ŭ pacht» palakami, što heta-ž było ŭ Biełastoku, pakul našych prawasłaŭnych bratoŭ nie orhanizawaŭ na relihijnym hrunci luteranski pastar. Hetym tłumačycca i fakt istnawańnia ŭ Wilni pobač z Biełaruskim ješče i Prawasłaŭnaho kamitetu, chacia jany majuć zusim adzinakawyje zadačy i rožniacca tolki tym, što Biełaruski kamitet akazwaje pomač roŭna prawasłaŭnym i katalikom. Da hetaho treba dadać, što Prawasłaŭny Kamitet atrymliwaje prywatnuju pastajannuju hrašawuju padmohu, katoraj pad inšaj firmaj biełaruskaja prawasłaŭnaja biednata nie dastawała-by. Biełaruski-ž kamitet maje sam i taho mienš...

Hetak i zrabiłosia toje, što my bačym u Biełastoku, Hrodni, što robicca pa biełaruskich prawasłaŭnych wioskah. Nima kamu pakazwać našamu narodu darohu da zmahańnia z usimi nialičenymi biedami wajennajo času. Nima intelihientoŭ, nima prawasłaŭnych świaščenikoŭ, a ludziam inšaj wiery prawasłaŭny biełarus wiery nie daje, choć-by toj jamu hawaryŭ ščyruju praŭdu. I za ŭsie nieščaścia, ŭsie biedy, jakije biełaruskaja prawasłaŭnaja biednata pierečiarpieła i ciarpić siahońnia, jana pawinna «padziakawać» tym carawym słuham, katoryje, pakidajučy naš Kraj, zasudzili narod na hoład, choład i paniawierku.

H. B.

U Wilni i wakolicach.

—:—

× **Palityčny mitynh** dziela wyjaśnieńnia palityčnaho pałažeńnia Litwy ciapier i ŭ budučynie adbudziecca ŭ niadzielu, 16 wieraśnia, a 6 hadz. wiečara ŭ kancertnaj sali Rabotnickaho Klubu, Warońnia 5.

Uchod na mitynh — pa biletam orhanizacyjnaho kamitetu, biuro katoraho adkryto ŭ Rabotnickim Klubie, Warońnia 5, ad 12 da 1 hadz. 14, 15 i 16 wieraśnia. Bilety wydajucca ŭ biuro i u členaŭ orhanizacyjnaho kamitetu.

× **„Dla Litwy“.** «Dz. Poz.» danosić, što na pytańnie „hieneralnaho kamitetu pomačy achwiaram wajny ŭ Polščy“, założenaho ŭ Vevey (u Šwejcaryi), jak pawinny być razdzieleny hrošy, sabranyje pa zahadu Papieža 20 maja pa ŭsich katalickich kaściołach świetu dla Litwy, Papież adkazaŭ, što jon žadaje, kab hrošy tyje „byli razdzieleny miž usimi žycharami biez nijakaj rožnicy, prynimajučy pad uwahu nie admiennaść jazykoŭ, a ŭsio nasialeńnie całkom“

S pryčyny taho, što na ŭsim świeci pod słowam „Litwa“ razumiejuć kališniaje niezależnaje Wialikaje Kniažstwo Litoŭskaje, złoženaje z ziamiel etnohrafična litoŭskich i biełaruskich, my majem poŭnaje prawo ždać, što i biełarusam budzie wydzielena adpawiednaja ich čyślenaści i patrebam čaść i što žadańnie Papieža, jak orhanizatara zboru, nia budzie narušeno abo wytłumačeno fałšywa tymi, kamu dawieren razdzieł hrošy: žadańnie Papieža—lišnie wyraznaje, kab jaho možna było-by tłumačyć takim abo siakim sposabam.

× **Dar litwinam.** Načalnik upraŭleńnia Litauen ad imi Oberbefehlshaber'a Ost daŭ litoŭskamu kamitetu pomačy achw. wajny dziela razdačy patrebujučym hramadam i parachwijam Litwy 300,000 marak.

× **Biełaruskaje Tawarystwo „Zołak“.** Niamieckimi ŭłasciami začwierdžen statut Biełaruskaho Tawarystwa Apieki nad dziaćmi, pad nazwańniem «Zołak». 8-ho wieraśnia adbylisia wybary uradu tawarystwa. Na maršałka wybran p. Wincent Światopołk-Mirski, na wice-maršałka p. Wacłaŭ Łastoŭski, na skarbnika p. Dora Kostrowickaja, na pisara p. Stanisława Korff; členy uradu: p St. Kaminskaja, p. Anton Hieb i p. JanRusiecki. Na členaŭ rewizyjnaj kamisii wybrany: p. A. Wodzinski, p. W. Ambros, p. W. Borkoŭski i p. B. Dramowič.

Meta tawarystwa «Zołak»—taja-ž, što i Biełaruskaho Kamitetu pomačy paciarpieŭšym ad wajny. Členskaja składka ŭ hod 5 marak. Členaŭ pryjmaje urad pa rekomendacii dwoch členaŭ Tawarystwa. Tymčasowa urad tawarystwa miescicca pry Biełaruskaj Knibarni, Zawalnaja wulica 7.

× **«Historyja upraŭleńnia zaniatymi ziemlami».** B. načalnik upraŭleńnia Belhii, v. Sandt, atrymaŭ ad niamieckaho uradu zahad pisać historyju okupacii Belhii, Polščy i Litwy.

× **Żydoskije piekarni.** buduć začynieny 17, 18, i 26 wieraśnia i 1, 2, 8 i 9 kastryčnika. Z hetaj pryčyny tam treba brać chleb zahadzia.

× **Pradaža miasa žydam.** S pryčyny nadychodziačych żydoŭskich świat żydoŭskamu nasialeńuiu pradajuć miaso zamiest u panidziałak, 17 wieraśnia, ŭžo ŭ čećwier i piatnicu na hetym tydni.

× **Wypłata «pajka»** siemjam asob, uziatych na wajnu, za miesiac žniwień budzie adbywacca u III addzieli uradu dziela bienych pry niamieckim Stadthauptmańnie Wilni, Dominikanskaja 2, pakoj № 143 ad 8 da 12 ranicaj i ad 4 da 7 hadz. wiečara ŭ hetkije dni.

dla 4 cyrkuła	—	17, 18 i 19	wieraśnia
„ 6	„	20	„
„ 7	„	21	„
„ 8	„	22 i 24	„
„ 1	„	25	„
„ 5	„	26 i 27	„
„ 3	„	28	„
„ 2	„	29	„

Asoby, katoryje nia woźmuć pajka ŭ pakazanyje dni wyšej dni, pawinny jawicca za im 1 i 2 kastryčnika ŭ hadzinach čynnaści kassy. Paśla 2 kastryčnika padmohi za žniwień wydawać nia buduć.

× **Skoraja pomač.** U prošłym tydni ad 4 da 10 IX skoraja pomač dadziena u 57 prypadkach, u tym liku było 29 wyjezdoŭ karetki i u 28 prypadkach pomač dadziena na stancii.

× **Za ukrywańnie cen** wystaŭlenych u woknach tawaroŭ pakarany: Mozes Reches, Niamieckaja 31; Anna Celfarb, Niamieckaja 31; Sara Jospe, Wilenskaja 21.

× **Fałšywyje hrošy.** Za apošni čas u Wilni zjawiłosia fałšywyje «niamieckije» 25-rubloŭki. Fałšywyje hrošy zrobleny rukoj farbami, čarniłam i tušawym ałuŭkom.

× **Kraža kania.** U načy na 12 wieraśnia z niezačynienaj stajni na Zarečnaj 5, ukrali kania-kaštana 7 hadoŭ.

× **Pažar.** U nacy s paniadziełku na aŭtorak kala h. 11-aj zahareŭsia dom Łukašewiča (Trocki haściniec № 72). Pažar pačaŭsia ad harška s kiepska zhašenymi wuhlami. Chutka ŭsia dzierewianaja pastrojka apynułasia u wahni. Prybyŭšaja pažarnickaja družyna praz $1^1/_2$ hadz. ahoń zhasiła.

× **Pahoda u žniŭni.** Žniwień zakančywaje ŭ nas leto. Raŭnujučy da chałodnaho lipnia, sioletni žniwień pakazwaŭ wysokuju temperaturu. Ale heta nie mahło pieraškodzić šybkamu nabliženńiu zimy, katoraja ŭžo staić na parozi. My pawinny ždać y najbližejšych dniach pieršych zamarazkoŭ.

Siaredniaja temperatura u žniŭni była: a 5 hadz. ran. +14,5°, a 2 hadz. paab. +22,8°, a 8 h. wieč. +17,8°. Najwyšejšaja temperatura za ŭwieś miesiac była 2 žniŭnia a 2 hadz. paab.: +29°. Najnižejšaja—24-ho a 5 hadz. ranicaj: +9,7°. Wyšej 25° było: 1, 2, 15 i 20 žniŭnia.

Asadkoŭ było tolki 61,2 mil. proci 139,8 u lipniu. 17 dzion było suchich. Najbolš mokry dzień byŭ 15 (15 mil.). 1, 5, 11, 15, 21, 22 byli nawalnicy.

Naahuł, ab žniŭniu možna skazać: jon spoŭniŭ usie uzłoženyje na jaho nadziei. Kožyn haspadar moh być im wielmi zdawolen. Ahurki ŭdalisia lepš, čym možna było ždać. Uradžaj fruktaŭ, naahuł, dobry. Zbor zierna zusim dobry. Sałoma krychu słabaja. Za toje bulba wielmi dobraja.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za apošnije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz	najniż.
9—10	+ 23°	+ 11,5°
11—12	+ 13°	+ 4,5°

Oficyalny addzieł.

Wilnia, 9 wieraśnia 1917 h.

Apawieščeńnie.

500 marak nahrady.

U načy s 1 na 2 wieraśnia kala 10 hadziny troje lichadziejoŭ, wielmi može być, uciokšyje rasiejskije wajennapałonnyje, ŭwarwalisia ŭ dom haspadara Pietra Janušanisa ŭ Rudzie Mačkoŭskaj, Sejnenskaho paw., zabili haspadara i dzicia i ciažka ranili piaciera členaŭ siamji. Jak świedčać ranienyje, adzin z zabojcaŭ byŭ u krymskaj šapcy i niamieckim wajennym płašču, a na rukawie mieŭ znak wajenna-pałonnaho. Dwoje druhich nia mieli wajennaj formy. Usie jany hukali parasiejsku. Chto zadzieržyć lichadziejoŭ abo pamočnikoŭ ich ci dašć wiedamaśći ab ich asobach abo miejscu bytnaści, pawodłuh katorych možna budzie ich arešrawać i pakarać, tamu daduć nahradu da 500 marak.

I. Mityčnyje i abradawyje pieśni:

3) Wialikodnyje pieśni.

(Hladzi u № 66—73 «Homana»).

Wałačobnaja.

A na pieršy dzień, na Wialikdzień,
A zbiralisia udały małojcy,
Sabraŭšysia rachawalisia,
Zrachawaŭšysia šychawalisia,
A sabraŭšysia, sšychawaŭšysia,
Pajšli jany ŭsio darožkaju,
Usio darožkaju, ŭsio šyrokaju,
Usio muraŭkaju, ŭsio zialonaju.
Sustreli jany Hospada Boha
Z usimi światymi i Pračystaju;
Hospadu Bohu pakłanilisia,
Pakłanilisia, pakarylisia,
Pakarylisia papytalisia,
A pytalisia słaŭnaho sieła,
Słaŭnaho sieła (*nazwańnie*),
A ŭ tym siale słaŭnaho pana,
Słaŭnaho pana, pana haspadara.
A pan haspadar prybirajecca,
Jon prybraŭšysia dyj sieŭ sabie,
A sieŭ sabie za stolikam.
Pierad im stajać try synočki jaho,
Try synočki jaho, da ŭsio pisaročki!
A nie łastawica to palotuje,
Sama haspadynia pachodžuje,
A swaich służak ŭsio pabudžwaje:
„Służki maje wiarnieńkije!
„Ustańcie, nie laniciesia,
„Nie laniciesia, padymiciesia,
„A pamyjciesia, prybiaryciesia,
„A idzicie wy da cerkaŭki,
„Da cerkaŭki Bohu malicca,
„Bohu malicca, Christu kłanicca.
„A s cerkaŭki da stajenki,
„A ŭ stajency Božaja radaść;
„Božaja radaść pryjawiłasia:
„Sorak kabyłak žerabiłosia,
„A ješče stolki naznačyłosia.
„A ciaper da karoŭnički:
„A ŭ karoŭnički Božaja radaść:
„Sorak karowak acialiłosia,
„A ješče sorak naznačyłosia“.
A patom taho, słaŭny panie,
A čymže jon sławien:
Ci swaim dabrom, ci swaim humnom?
A sławien-že jon dy swaim dwarom:
A ŭ jaho na dware prystoł staić,
Sam Boh siadzić, światki liče.
Adnaho światca dy nie daličyŭsia,
A niedaličyŭsia jon Swiatoha Jurja.
„A kamu-ž jechać Jurja šukaći?“
—„Jechać šukaci Błahawieščeńniu!“
—„Ja kania nie maju, Jurja nie znaju!“
„Jechać šukać światomu Wialičku!“
—„Kania nie maju, Jurja nie znaju!“
„Radaŭnicy jechać Jurja šukaci!“
—„Ja konia maju, Jurja znaju!“
Tolki Radaŭnica za waroty,
Światy Juryj ŭ waroty.
„Całom, całom, światyj Juryj!
Dzie światy Juryj pryzabawiŭsia?“
—„Pa miežach chadziŭ, pašniu radziŭ,
Jaruju pšonku światomu Wialičku,
Swiatomu Wialičku na bieły pirožki.“
„A dzie bolej chadziŭ?
—„Pa harach chadziŭ, pčolki sadziŭ:
Na što kałod nasadziŭ,
A ješče na sto nahatowiŭ!“
A patom taho, słaŭny panie,
Adčyni wakno, paladzi u pole:
Pa twajej niwie sam Boh chodzić,
Sam Boh chodzić, piać asob wodzić:
Pierša asoba—śwatyj Jutyj,
Druhaja asoba—światyj Mikoła,
Trejcia asoba—Trojca Swiataja,
Čaćwiorta asoba—światyj Piatro,
Piataja asoba—światyj Illa.

Usie wiedamaści treba padawać Krejshaŭptmanu ŭ Sejnach.

Ciažkije kary žduć kožnaho, chto daść lichadziejam abo ich pamočnikam schoŭku i pomač.

Der Chef der Militär-Verwaltung Litauen
Franz Josef Fürst von Isenburg Birstein.

Z USIAHO KRAJU.

Adkaz za dziaciej.

S pyčyny uzrostu čysła prastupkoŭ, učynienych nialetnimi, apawieščajecca, što pa zakonu adpawiedajuć baćki i apiakuny hetkich dziaciej i za prastupki ich abiazamy wiarnuć škodu, dy apryč taho mohuć być pakarany wastroham.

Ačystka rawoŭ.

S pryčyny nizkaj wady ŭ ziamli i spadziewanych daždžoŭ ciapier samaja para čyścić i pahłyblać rawy.

WIELIČANY. (pad Wilniaj). 1 maja taho hodu wilenskaja žydoŭskaja hramada adkryła tut žydoŭskuju sielska-haspadarskuju školu, ŭ katoruju chadzili 60 chłapcoŭ. Jany tam asieli i byli hetak zdawoleny, što astalisa i na zimu. Kali ŭ tym hadu sa strawaj było skupawata, dyk sioleta maładziož mieła plony swajej pracy i mahła padmacawać atrymliwanuju ad niamieckaj ŭłaści porciju.

LIDA. Ab tutejšym žyćci možna sudzić pawodłuh adbyŭšychsia adna za adnej uračystaściej, jak publičnaje hulańnie, wystaŭka štukarstwa, shod piałcoŭ i świato sportu. Na wystaŭcy možna było bačyć kala 800 eksponatoŭ.

ŽAŁUDAK. Adzin žandar zadzieržaŭ u tutejšych wakolicach handlara L. Š. Ahledajučy jaho woz wykryli, što jaho woz mieŭ dwajny spod. U tajniku znajšli 50 butelek harełki, 15 f. cukru i 10 f. gazy.

HRODNIA. Na karyść dabračynnaho sajuza «Šar Hezro» amatary žydoŭskaha štukarstwa stawiać kamičnuju operetku «Mylny Puzyr».

«Grodn. Ztg.» pryzywaje žycharoŭ Hrodni, ŭ katoraj wielmi mnoha harodoŭ, daŭšych sioleta bahaty zbor, pryhataŭlać harodniny na zimu. Hazeta kančaje swaju radu sławami: «Chto hetaho nia zrobić, nichaj sam siabie winawacić, kali wiasnoj nia budzie mieć čaho jeści». Ab siołetnim uradžaju možna sudzić pawodłuh taho, što było mnoha sprob wywazić adhetul ahurki i inš. kontrabandaj.

Biełastocki niamiecki teatr budzie tutaka ihrać.

HRODNIA. Z Niamieččyny siudy prywiažli pieršaklasowaho knura dzieła pałapšeńnia tutejšaj parody świniej. Jaho trymajuć pry bojni. Biednyje mohuć karystać z jaho biezpłatna.

U niadzieli i światy ŭsie kramy pawinny być začynieny ad 1/210 da 12 hadz. Za niesłuchmianaść ciažka karacimuć.

BIEŁASTOK. Kražy ŭ fabrykach ramiennych pajasoŭ trywajuć dalej. Za apošnije miesiacy ukradzieny kala 60 pajasoŭ roznaj wieličyni.

Hetymi dniami ŭ adnej fabryce pry Strukcŭskaj wulicy ukrali zrazu 4 pajasy canoj 800 m.

BIEŁASTOK. U adnej kramie pry Kupieckaj wulicy ukrali 700 aršynoŭ sukna canoj 600 marak.

U adnaho tutejšaho žychara z Alejnaj wulicy adzin mular ukraŭ 2,100 rub. hrašyma i apryč taho cennyje papiery. Abwinawačeny u zładziejstwie, jon warnuŭ 1900 rub. a 200 rub. užo paśpieŭ raspuścić.

SAKOŁKA. Užo niekolki miesiacoŭ tut dziela žydoŭskaj biednaty pracuje žydoŭskaja straŭnia dla dziaciej. Kožyn dzień pad dahladam 4 tutejšych dam wydajuć tut abiedy kala 270 dzieciam ad 6 da 14 hadoŭ. Dziela zdabyćcia hrošy urad straŭni hetymi dniami orhanizawaŭ dwa muzykalna-dramatyčnyje wiečary, daŭšyje dobry dachod.

KOUNA. «Kow. Ztg.» žalicca na wielmi pierwabytnyje studni z žurałami ŭ našym Kraju. Ahipciane užywali ich užo 4,000 hadoŭ tamu nazad. Pomp u siołach zusim nie ŭbačyš, dy nawat u miestoch jany jošč nia ŭsiudy.

U kancelaryi aficera haspadarskaho addziełu, wul. Hinderburga 39, ukrali dreŭlanuju skrynku z hrašyma. U jej było 2.270 m. 35. fen. Za znachod i addaču hrošy, chaj by časciu, budzie zapłočena dziesiataja časć ukradzienaj sumy.

KOŬNA. U wakolicach Koŭny abjawiłosia wielmi mnoha waron. Jany, musić, nalacieli siudy s susiednich lasoŭ, dzie byli ŭsio leto ažno da chaładniejšaj pary.

Na wulicy Ludmiły, pierad domam № 177, znajšli tolki-što naradziŭšajesia dzicia. Šukajuć matku.

KOŬNA. Cywilnaja počta adhetul pamieščajecca pry wulicy Impieratara Wilhelma ŭ domie № 17.

SUWAŁKI. Načalnik školnaho addzieła pry Militär-Verwaltung Litauen, Stefens, rabiŭ tut rewiziju škoł.

AKRUHŁAJE. U haspadara A. Cehlinskaho i haspadyni Olšeŭskaj u tuju piatnicu ukrali kaniej. Šlady wiaduć u Niamieččynu.

OLITA. Hetymi dniami tut pieršy raz zasiedaŭ suwalski akružny sud. Razhledali niekolki spraŭ ab razboi i ciažkije kražy z uzłomam.

KALWARYJA. Pry šosse miž Suwałkami i Kalwaryjej znachodzicca tak-zwanaja Litoŭskaja Šwejcaryja. Impieratar Mikałaj I, jeduču raz u Prusy, byŭ zdziŭlen charastwom tutejšych wakolic i nazwaŭ ich «Šwejcaryjej».

MITAWA. Tutejšaje hramadzianstwo ŭ pariać zaniaćcia niemcami Ryhi ładzić «dzień kwietki». Bukiecik kwietak buduć pradawać pa 20 fen. za štuku.

MITAWA. U kucie staraświeckaho rynku kala ratuša niamieckije sałdaty pabudawali studniu pamiatnik. Heta — adna s cikawiejšych rečej u horadzi.

WIESTKI Z RASIEI.

ŠTOKHOLM. Nowy rasiejski hłaŭnakamandujučyj Klembowskij 4 tydni tamu nazad zajawiŭ radzie rab. i sałd., što nowaja wajennaja zima—niemahčyma, i wajna skončycca ŭ najbližejšym časi.

APARANDA. U Piaciarburzi chodziać čutki ab zabićci Kierenskaho. Kožyn moment žduć pačatku unutrenaj wajny. Korniłow zbiraje nawakoł siabie buržuaznyje elementy. Asadnaje pałažeńnie budzie naznačać hłaŭnakamandujučyj, a nie wajenny minister. Tymčasowy ŭrad manieca wysłać s Piaciarburha kapitały piaciarburskich bankoŭ i uradowych ustanoŭ.

Miž Ługaj i Piaciarburham raskinuty relsy na čyhuncy. U Łuzie (100 wiorst ad Piaciarburha) užo zjawilisia piarednije atrady Korniłowa.

PIACIARBURH. (P.T.A.). Urad razasłaŭ cyrkular usim uradowym kamisaram u prawincii, wyjaśniajučy pałažeńnie. U swajej adozwie da piaciarburskaj armii Kierenskij kaže, što Korniłow zdradliwa wykarystaŭ wieru nacii. Minister pracy, Skobielew, wypuściŭ adozwu da ŭsich rabotnikoŭ Rasiei, pryzywajučy ich stajać za urad.

Hienerał Dienikin i jaho štab areštowany u swaich kwaterach.

Bałtycki fłot zajawiŭ, što jon staić za urad.

Wice prezydent ministroŭ, Niekrasow, zajawiŭ karespandentam hazet, što Pskow—na staranie uradu. Korniłow ašukaŭ sałdatoŭ, skazaŭšy, što treba iści ŭ Piaciarburh dziela ačystki stalicy ad bolšewikoŭ. Razam s Korniłowym pracuje hienerał Łukowskij, katory pryhatawaŭ usio hetaje wystupleńnie. Niekrasow zakončyŭ hutarku sławami: «Usia staronka staić za Kierenskaho, katory baronić r ewoluciju proci reakcii s Korniłowym na pieradzi».

Minister sielskaj haspadarki, Černow, zajawiŭ, što dziela pal ityčnych pryčyn jon wychodzić u adstaŭku.

Milukow i hieneralissimus Aleksiejew bralisia być pasrednikami miž Kierenskim i Korniłowym. Kierenskij ich pasrednictwa nie pryniaŭ. Hetak sama Kierenskij admowiŭsia spońnić prośbu kadetoŭ addać urad u ruki Aleksiejewa i pačaŭ pierehawory z radaj rabotnikoŭ i sałdatoŭ. Jość nadzieja, što ŭ nowym gabinecі socyalisty buduć mieć wialikuju pierewahu.

Zahadano areštawać Korniło wa i jao štab.

Piaciarburskije hazety pišuć, što pieršyje atrady Korniłowa ŭžo dajšli da Gatčyny. Pawodłuh inšych wiestak, da Korniłowa pryłučylisia hienerał Klembowskij i inšyje hieneraly pałudzieńnaho i pałudzienna-zachodniaho frontu. Korniłow manicca u skład swajho ministerstwa zaprasić člena I Dumy Aładina.

«Nowoje Wremia» zakryto zatoje, što jano nadrukawało adozwu Korniłowa ŭsiu, a adozwu Kierenskaho — tolki u adryŭkach.

PIACIARBURH. (Reŭter). Ministerstwo pastanawiło utwaryć urad—dyrektoryju s Kierenskaho, Niekrasowa, Sawienkowa, Skobielewa i Tereščenka. Sawienkow budzie i hubernataram Piaciarburha.

BERN. «Bund» danosić: U Piaciarburzi wykryli wializarnuju monarchi-

A światyj Juryj sa rasicaju,
Sa rasicaju žyto zaradžaje.
A światyj Mikoła s šaŭkowaj trawoj,
Šaŭkowaj trawoju skot napasaje.
Trojca świataja žyto wysypaje,
A światyj Piatro z drobnym daždžom,
A światyj Illa z załatym siarpom,
Załatym siarpom žyto žažynaje,
Žyto zažynaje, haspadara panukaje:
„A kuj siarpy załacieńkije
Šabiraj žniei maładzieńkije!"
Časty, husty na niebi zory,
Časciej, husciej na niwie kopy!
A-j wysok dy wialik jasien miesiac,
A wyšej taho u humnie stahi,
U humnie stahi ŭ pana hashadara.
A patom taho, słaŭny panie,
Nie kažy tamić, dy kažy daryć!
A našy dary nie wialikije,
Nie wialikije dyj nie małyje:
Pačynalnikam čyrwon złoty,
A spiewalnikam pa dziesiatačcy,
A miechanošu čwiortka žyta,
A muzykowa horkaja dola—
Kwarta harełki, syr na talerki!
Chrystos ŭwaskros, Syn Božy!

Wałačobnaja, pawitańnie haspadara.

I

A jšli-prajšli wałačobnički,
A zialon dubie ŭ dubrowi
(pašla kožnaj štrofki).
Pytalisia charošaho sieła,
Charošaho sieła, Hryhorawa dwara.
A čyj to dwor, što zialeznyj tyn,
A zialeznyj tyn, miedziany waroty,
Padwarotnički rybji kostački?
A ci doma dy nie kažecca?
—A jon doma dy nie kažecca,
U kamorcy prybirajecca:
Nadziajeć boty kazłowyje,
Nadziajeć świtu šoŭkam šytu,
Padpierazuje pajas šamšałowieńkij,
Nadziajeć šapku babrowuju,
Kali choćeš daryć pušci, ŭ chatu,
A my hošci nie dakučliwyje,
Razočak u hadočak suproci leta.

II.

Dobry wiečar, česny panie,
Česny panie, panie haspadaru!
Ci pazwoliš pieśniu spieci,
Pieśniu spieci suproć leta?
Iduć-huduć wałačobnički
Spiewajučy, hukajučy
Słaŭnaho pana šukajučy.
„Čy ŭ domu-domu, panie haspadary?"
A pan haspadar ŭ doma na padworji,
Siedłaje kania waranoha,
Jedzie u pole žyto hladzieć.
Spatykaje jaho Jurje z Mikołaj.
Nia jedź panie haspadaru,
Twajo žyto daŭno ahledženo:
Pry darozi udałosia,
Za haroju ŭ truby pawiłosia.
Dajže, Bože, panie haspadaru,
Žyci-byci, žyto wazici,
Žyto wazici ŭ torpy łažyci,
U torpach układna,
Na taku ŭmałotna;
Na taku ŭmałotna,
U arudzie prysypna;
U arudzie prysypna,
U piačy prysušna;
U piačy prysušna,
U młynie prymołna;
U młynie prymołna,
U dziažy padychodna;
U dziažy padychodna,
U piačy rumiana;
U piačy rumiana,
Na stale sytna;
Na stale sytna,
U siamji zmirna!

styčnuju orhanizaciju „Świataja Ruś“. Orhan jaje — zakrytaja hazeta „Groza“. „Groza“ adkryta pisała, što tolki car može dać Rasiei chleba i mir, dy što anhličanie i francuzy — worahi Rasiei. Kiraŭnikami orhanizacii byli: lekar Protopowa, Badmajew, i b. redaktar „Ziemščyny“, Złotnikow.

ŠTOKHOLM. Na pahraničnaj miž Rasiejej i Šwecijej stancii rasiejskije sałdaty zadzieržali wahon z wysłanymi z Rasiei monarchistami. Što z imi zrabili, niewiadoma.

ŠTOKHOLM. Rasiejskaja wajennaja cenzura nia budzie nadalej dapuskać u hazety prywatnych wiestak z wajennych teatroŭ. Oficyalnyah wajennych apawieščeńnioŭ nielha drukawać z zamietkami ad siabie.

BAZEL. Rezolucija apošniaho zjezdu finlandzkich socyalistoŭ kaže, što Finlandzija pawinna być niezaležnaj respublikaj pobač z wolnaj Rasiejej. Ekonomičnnaja zwiaź miž abiedźwymi staronkami nie pawinna razrywacca.

KOPENHAGA. «Rieč» drukuje wiestki ab ahrarnym ruchu na Wałyni, dzie zniščeno šmat cukrawareń.

«Birž. Wied.» pišuć, što s papieroŭ pamieršaho Styrmera buduć apublikowasy sensacyjnyje dannyje z historyi wajny. Kali Štyrmer byŭ ministram-prezydentam, car papraŭdzi chacieŭ zrabić separatny mir z Niamieččynaj.

KOPENHAGA. Areštawanym wialikim kniaziom pazwolili wyjechać za hranicu s tej umowaj, što jany abiažucca nie wiertacca ŭ Rasieju. Hienerału Hurko zahadano wyjechać z Rasiei, i jon. pakinuŭ Piaciarburh.

Z usiaho świetu.

ŠTOKHOLM. Pieciarburskije hazety danosiać, što urad rady rab. i sałd. admowiŭsia pryniać učascie u Štokholmskaj konferencii, bo na jej nia buczie Anhlii i Francii.

PARYŽ. (Hawas) Predstaŭniki parlamenckaj socyalistyčnaj hrupy zajawili ministru-prezydentu Ribo, što jany nia choćuć uwajści da nowaho ministerstwa.

Minister Toma zajawiŭ, što z hetai pryčyny i jon nia može astacca ŭ ministerstwie.

Prynimajučy heta pad uwahu, Ribo admowiŭsia ad utwareńnia nowaho prawicielstwa.

PARYŽ. (Hawas). Penlewe zajawiŭ prezydentu Puankare, što i jon nie biarecca utwaryć ministerstwo. Na prośbu Puankare jon zhodziŭsia zrabić ješče adnu sprobu utwaryć ministerstwo.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

10.IX. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci Flandryi i ŭ Artua ad času da času silnaja artyleryjskaja čynnaść i miejscowyje ataki, katoryje byli adbity. Pry Wilre. na poŭnačy ad S. Kanten, anhličanie na wuzkim fronci adcisnuli našy warty.

Front niamieckaho Naślednika: Na paŭnočnym fronci Wendenu ŭ dzień piešyje bitwy. Na ŭschodzi ad Samonje, naabapoł wiaršyny 344, my ŭwarwalisia ŭ warožyje akopy, wiadučy 100 pałonnych, i wyzwolili naš uzwod, katory francuzy 7 wierašnia akružyli z usich bakoŭ. Worahi mieli ciažkije straty. U lesi Foss i Šom — wostryje bitwy štykami i ručnymi hranatami.

Uschodni teatr.

Front Leopolda Bawarskaho: Miž Ryžskim zaliwam i Dźwinaj ŭdačnyje styčki našych wart z rasiejskimi atradami.

Front erc-hercoga Jozefa: Miž dalinami Trotusa i Ojtosa rasiejskie i rumynskije siły atakawali zdabytyje nami pazycii, ale byli ŭsiudy adbity, paniosšy ciažkie straty.

Makiedonski front: Na paŭnočnym zachodzi ad w. Malik našy siły pad francuskim naciskam adyjšli na wiarsyny na pałudzienym zachodzi ad woziera Orchida.

U žniŭniu my utracili 64 samaloty i 4 prywiaznyje latučyje šary. Našy worahi za hety čas utracili 295 samalotaŭ, u tym liku 126 za našym frontam, i 34 prywiaznyje latučyje šary.

11.IX. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U Flandryi, la mora i ŭ zawaroci Ipra artyleryjskaja bitwa idzie z wialikaj siłaj.

Front niamieckaho Naślednika: Pad Rejmsam i na niekolkich adrezkach u Šampani pryhatawanyje silnym ahniom nastupleńnia francuskich atradoŭ adbity. Na ŭschodnim bierazi Maasu wialikije francuskije siły šturmawali na fronci lasoŭ Foss-Šom. Kontratakaj i zaščytnym ahniom jany byli adbity. U niekatorych punktach my nawat pasunulisia ŭpiarod.

Lejtenant Foss zbiŭ ŭčora swaich 43, 44 i 45-ho worahoŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Miž morem i Dźwinoj—čyś'enyje styčki. My ŭzlali pałonnych.

Front erc-hercoga Jozefa: U pałudziennaj Bukowinie rasiejcy mieli miejscowyje ŭdačy pry Solcy.

12.IX. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci Flandryi, u Artua i na poŭnačy ad S.-Kanten u wiečary krapčeŭ ahoń.

Front niamieckaho Naślednika: Paśla silnaho ahnia francuzy značnymi siłami rabili razwiedki naabapoł Som-Pi Suen, u Šampani. Ahniom i štykami jany byli adkinuty, utraciŭšy pałonnych. Pad Werdenam artyleryjskaja bitwa asłabieła.

Zbity 19 warožych latunoŭ. U tym liku lejtenant Foss zbiŭ swajho 46-ho.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Miž Bałtyckim morem i Dźwinoj my u šmat mejscoch adkinuli rasiejskije družyny razwiedčykoŭ.

Čysło pałonnych u bitwie pad Ryhaj dajšło 8.900. Dabyča—325 harmat, u tym liku trecina—ciažkich, niekolki nahruženych pojezdoŭ na šyroka-i wuzka-kalejnaj čyhuncy, wialikie zapasy sapiornych pryład, amunicii i spažyŭnych praduktaŭ, šmat samachodaŭ i wazoŭ.

Front erc-hercoga Jozefa: Na pałudziennym zachodzi ad Tirbuł-Okna worahi piać razoŭ nastupali na našy linii, ale byli adbity s ciažkimi stratami.

Austryjackije apawieščeńnia.

WIENA. 10.IX. Italjanski teatr: Pry Becceka my ŭziali 50 pałonnych i 2 kulemioty.

Albanski teatr: Na poŭnačy i zachodzi ad woziera Malik pierewažywajučy-e rasiejskije i francuskie siły adcisnuli našy warty na poŭnač.

Italjanskie rekruty 1919 h. pryzywajucca na słuzbu ŭ hetym tydni.

Kala wajny.

PARYŽ (Hawas). U Siarodziemnym mory warožaja padwodnaja łodka 22 žniŭnia zatapila parachod «Golo II». Na im było 257 asob. Utanuli 38, u tym liku 1 serbski aficer. Apryč taho padwodnaja łodka uziała ŭ pałon 4 serbskich aficeroŭ.

BERLIN (W.T.B). Nowyje ŭdačy padwodnych łodak u Atlantyckim akijani, kanali Lamanš i Paŭnočnym mory: 7 parachodaŭ i 2 parusniki.

BERLIN (W.T.B.). Nawakoł Anhlii iznoŭ zatopleno 27,000 tonn.

BERLIN (W.T.B). Nowyje ŭdačy padwodnych łodak u paŭnočnych wodach: 7 parachodaŭ i 2 paruśniki—razam 20.000 tonn.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawnictwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej